

УДК 81'42

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/53-2-25>

Анна НИПАДИМКА,
 orcid.org/0000-0003-1894-3456
 викладач кафедри англійської мови технічного спрямування № 2
 Національного технічного університету України
 «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
 (Київ, Україна) a.nypadyмка@gmail.com

ВЗАЄМОДІЯ ВЕРБАЛЬНИХ, НЕВЕРБАЛЬНИХ ТА ПАРАВЕРБАЛЬНИХ КОМУНІКАТИВНИХ ЗАСОБІВ У ВІДЕОФРАГМЕНТАХ ОПУБЛІКОВАНИХ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

У межах запропонованої розвідки викладено аналіз використання, поєднання та кореляції між собою різних комунікативних засобів, а саме вербальних, невербальних та паравербальних. На матеріалі декількох відео фрагментів, які були викладені американськими психотерапевтами у соціальну мережу Instagram, продемонстровано мультимодальність цих публікацій, взаємодію різних мовних та позамовних засобів, які у поєднанні створюють цілісний образ, мають вплив на зміст та сприйняття інформації глядачами. Мультимодальність – це одне з центральних понять у лінгвістиці на сьогоднішній день оскільки подача інформації у суто текстовому форматі, за допомогою лише мовних засобів наразі не є актуальною. Питання використання у спілкуванні різних комунікативних засобів, або модусів обговорювалось лінгвістами ще наприкінці двадцятого сторіччя, проте з розвитком технологій, що дозволяють подавати інформацію у вигляді дискурсу, характерною рисою якого є мультимодальність, ця тема стала провідною у лінгвістиці, психолінгвістиці, загальному мовознавстві і т. д.

У статті проілюстровано приклади вдалого доповнення вербальних засобів невербальними, а саме мовою тіла, жестами, мімікою, використанням проксемики, хронеміки, зорового контакту, а також паравербальми, такими як інтонація, тон голови, гучність та паузи між словами. Висунуто припущення, що за допомогою вищенаведених засобів сформовано однозначність сприйняття повідомлень викладених у форматі коротких відео. Також обґрунтовано доцільність використання якомога більше різних комунікативних засобів при створенні допису в соціальній мережі у вигляді відео, оскільки по-перше такі відео обмежені у часі, що створює необхідність занурити глядача в контекст без зайвих слів та пояснень, по-друге, потрібно привернути увагу глядачів, які гортаючи стрічку новин або дописів за декілька секунд вирішують чи продовжувати перегляд.

Ключові слова: мультимодальність, вербальні, невербальні та паравербальні засоби, комунікативні модуси.

Анна NYPADYMKА,
 orcid.org/0000-0003-1894-3456
 Lecturer at the Department of English for Engineering № 2
 National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”
 (Kyiv, Ukraine) a.nypadyмка@gmail.com

VERBAL, NONVERBAL AND PARAVERBAL MEANS OF COMMUNICATION INTERACTION IN VIDEOS PUBLISHED ON SOCIAL NETWORKS

The investigation of the use, combination and correlation of verbal, non-verbal and para-verbal communication means, is outlined within the scope of the proposed paper. The analysis is conducted using as material several video fragments, which were posted by American psychotherapists on the Instagram social network. The multimodality of these publications, the interaction of various linguistic and non-linguistic means, which in combination create a complex image, and the influence on the content and information perception by viewers are demonstrated. Multimodality is one of the central concepts in linguistics today since the presentation of information in a purely textual format using only linguistic means is currently not relevant. The use of different communication means or modes was discussed by linguists at the end of the twentieth century, but with the development of technologies that allow presenting information in the form of discourse, a characteristic feature of which is multimodality, this topic became a leading one in linguistics, psycholinguistics, philology, etc.

The article illustrates examples of the successful complementing of verbal means by non-verbal means, such as body language, gestures, facial expressions, the use of proxemics, chronemics, eye contact, as well as paraverbal, such as intonation, voice tone and volume, and pauses between words. It is assumed that with the help of the above means, the unambiguity of the perception of the message presented in the format of short videos was formed. The expediency of using as many different communication tools as possible when creating a post on a social network in the form of a video is also substantiated because firstly, such videos are limited in time, which creates the need to immerse the viewer in the context without unnecessary words and explanations, secondly, there is a need to attract the attention of the viewers, who scroll through the news feed or posts in a few seconds and decide whether to continue viewing/reading a certain publication.

Key words: multimodality, verbal, nonverbal and paraverbal communication means, communicative modes.

Постановка проблеми. Фахівці з різних сфер діяльності, в тому числі психотерапевти, у сьогоденні користуються різними каналами передачі інформації, зокрема соціальними мережами. Наразі популярними стали короткі відео, зокрема відеоролики, що називаються “reels”, які публікують в соціальній мережі Instagram. Ці дописи представляють собою Інтернет-дискурс, структура якого є мультимодальною, оскільки це є поєднанням лінгвальних семіотичних систем та екстралінгвальних, що поєднуючись певним чином та корелюються між собою впливають на зміст. До лінгвальних семіотичних систем відносяться вербальні, тобто усне та писемне мовлення, а до екстралінгвальних – невербальні (мова тіла, жести, міміка, відеоряд, графіка, зовнішній вигляд мовців, і т. д.) та паравербальні (інтонація, паузи, тембр голосу і т. д.) компоненти, тому є необхідність дослідити відео фрагменти на предмет взаємодії цих засобів. Оскільки зміст таких дописів залежить від поєднання мовних та позамовних засобів, то можна вважати їх мультимодальними.

Питання мультимодальності Інтернет-дискурсу є одним з найбільш обговорюваних на сьогоднішній день, оскільки зі стрімким розвитком технологій, комунікація вийшла на новий рівень, що створило матеріал, який є багатограним та цікавим для проведення досліджень не лише в області лінгвістики, а також психолінгвістики, психології, соціології, загальному мовознавстві, стилістиці, лексикології та інших науках.

Аналіз досліджень. Як вже було зазначено вище, питання мультимодальності є актуальним у сучасних дослідженнях, і відповідно багато розвідок було проведено такими вченими як E. Adami, J. Bezemer, K. O'Halloran, C. Jewitt, R.H. Jones, G. Kress, T.V. Leeuwen, та інші, а також вітчизняними, зокрема Н. Град, Л. Глинівською, М. Івасишин, Л. Макарук, Т. Левадою, та багатьма іншими. Також дослідники (M.R. Key, J. K. Burgoon, V. Manusov, L. K. Guerrero, Г. Лемойченко, Л. Макарук, Т. Осіпова та ін.) приділяють багато уваги окремим компонентам мультимодального спілкування, а саме вербальним, невербальним та паравербальним засобам, їх використанню та поєднанню.

Мета статті. Метою статті є проаналізувати використання, зв'язок та поєднання між собою різних комунікативних засобів, а саме вербальних, невербальних та паравербальних. Дослідження проведено на матеріалі декількох коротких відео, що набрали багато (більше 100 тисяч) переглядів, викладених популярними американськими психо-

терапевтами, тобто тими, які мають понад мільйон підписників.

Виклад основного матеріалу. Формуванням визначення терміну «мультимодальність» займається ціла плеяда дослідників. Розглянемо деякі приклади. Rodney H. Jones пише що мультимодальність – це взаємодія різних комунікативних модусів, тобто мовних засобів. Він також досліджує питання утворення змісту за допомогою взаємодії модусів у протиставленні до утворенню змісту за допомогою суто мовних, або вербальних засобів (Jones, 2021). Такі дослідники як C. Jewitt, J. Bezemer, та K. O'Halloran, у своїй книзі зазначають також що мультимодальність – це не лише визнання того факту, що люди використовують низку різних семіотичних ресурсів, а ще і визнання відмінностей між різними семіотичними ресурсами та способів, якими вони поєднуються в реальних випадках формування сенсу (Jewitt, Bezemer, O'Halloran, 2016). З цим погоджується також E. Adami, яка підсумовуючи концепт «мультимодальність» пише, що використання лише вербальних засобів не може повністю відобразити суть повідомлення, тобто зміст формують саме поєднання декількох модусів (Adami, 2020: 451-456). Л. Макарук, досліджуючи суміжні поняття визначає мультимодальність як лінгвістичну дво- або полі-модусну перцептивну категорію, для якої характерна принаймні одна модальність, і також вона визначає мультимодальність як сукупність різних модусів (вербальних, невербальних та паравербальних), які в поєднанні послуговують для створення змісту (Макарук, 2018).

В даній статті проаналізовано декілька коротких відео, на предмет взаємодії різних мовних засобів. В якості матеріалу було обрано відеоролики «reels», які є одними із можливих видів дописів у соціальній мережі Instagram. Зокрема розглянуто декілька таких дописів, опублікованих психотерапевтами.

Перше з проаналізованих відео опубліковане психотерапевткою Dr Nicole LePera, за дописами якої стежать більше п'яти мільйонів читачів. Дане відео набрало всього лише за тиждень 152 тисячі вподобань та 5088 коментарів. В проаналізованому відео, на прикладі розіграного психотерапевткою та її партнеркою діалогу між мамою та донькою, продемонстровано ознаки емоційно незрілих батьків. На початку, показано першу з ознак, а саме прийняття «оборонної позиції». Вони розігрують сценку, в якій дитина просить маму поговорити з нею про ситуацію, яка її хвилює. На що мама відповідає: «Okay, what is it you

want to talk about?» Це начебто логічне і просте запитання було б звичайним, якби не було позамовних засобів. З невербальних засобів акторка використовує мову тіла, вона поставила одну руку в бік, що, згідно думки психолога О. Зімовіна (2018), демонструє цим певне невдоволення, а потім склала руки на грудях навхрест, показуючи оборону, закритість та неготовність до діалогу. Також можна побачити дуже яскраву міміку, стислі губи та суворий погляд прямо в очі, що також додає негативного ставлення до поставленого запитання.

Після того як вона вимовляє слово «Okay», яке може означати дуже багато, в залежності від контексту та інтонації, акторка кривиться та заперечливо похитує головою, створюючи ніби внутрішній конфлікт – вербальне ствердження та невербальне заперечення. Також вимовляючи це слово вона заочує очі, проявляючи сильне небажання щось обговорювати. Далі продемонстровано ситуацію, в якій батьки не в змозі підтримати емоційно вразливу бесіду. Дитина продовжує описувати ситуацію, на що мама не давши закінчити співрозмовниці думку, каже «let me guess. This is one of those conversations where you tell me I'm the worst mother on the planet and everything is my fault». Тут яскраво продемонстровано невдоволення, за допомогою таких паравербальних засобів, як інтонація, паузи та гучність мовлення. Підвищенням гучності, зміною інтонації та паузами виокремлено слова «worst», «mother», «fault». Таким чином глядачі можуть відчувати найболючіші для мовця питання в цьому висловлюванні.

Наступний фрагмент відео демонструє ситуацію в якій хтось із батьків переміщає центр уваги в бесіді на себе. Щодо вербальних засобів, тут акторка починає свою репліку з риторичного запитання «You're on a healing journey?», створеного не за допомогою інверсії, а підвищенням інтонації. Також авторка виділяє паузою слова «healing journey», підкреслюючи їх та наголошуючи на своєму здивуванні та непорозумінні. Далі йде стислий опис різних ситуацій із життя мами, в якому можна прослідкувати використання нецензурних слів та сленгу. Ця репліка окреслена на початку та кінці запитаннями, та супроводжується паравербальними засобами, такими як пришвидшення темпу, щоб встигнути якомога більше подати інформації у стислий період часу, втримуючи увагу, та підвищення інтонації, що також має на меті привернути увагу. З невербальних засобів тут можна побачити яскраво виражену міміку, акторка підкреслює кожне слово підняттям брів, коливанням голови, кривлянням, зберігаючи зоровий контакт

зі співбесідницею. Щодо мови тіла, акторка продовжує тримати закриту позу зі схрещеними руками. Також, що є важливим, на відео ряд накладено візуальні елементи, такі як субтитри, що полегшує сприйняття для тих, хто не зовсім володіє англійською мовою або не має можливості з технічних причин переглянути відео зі звуком. Для того щоб навіть лише читаючи субтитри глядачі могли відчувати інтонацію, використано різний шрифт, наголошені, ключові слова збільшені. Більш того, оскільки відео обмежене в часі (є можливість створювати «reels» тривалістю не довше хвилини), то виникає необхідність використання візуальних засобів, які допоможуть глядачеві максимально чітко зрозуміти про що йде мова та поринути в контекст певною ситуації. Саме тому, на аналізованому відео фрагменті ми бачимо що персонажі підписані, по центру дуже стислий опис відео, і трохи нижче пронумерований перелік, виокремлений іншим кольором. Також є музикальне супроводження, мелодія вдало підібрана, вона легка, грає не гучно на задньому фоні, що не заважає сприймати основну ідею, а навпаки доповнює та підкреслює образи, створює ефект цілісності.

Наступне, з проаналізованих, відео створене психотерапевткою Nedra Glover Tawwab (15800 вподобань та 263 коментарі), в якому, вона висвітлює ситуацію, де люди ображаються коли їх просять зробити те, що вони не в змозі. В цій роботі на передньому плані ми бачимо авторку, що звертається до своїх глядачів, а на задньому – полиці з книжками та аксесуарами, освітлену приємним м'яким денним світлом.

Психотерапевтка у цій відео роботі дуже грамотно використовує проксемику, тобто простір між співрозмовниками. В даному випадку це простір між авторкою та її глядачами. Вона сидить на такій відстані від камери, що створюється ефект ніби глядачі сидять з нею за одним столом та мають дружню бесіду.

Протягом всього відео N. G. Tawwab використовує невербальні засоби, такі як мова тіла (доповнює висловлювання влучно підібраними жестами, наприклад при вимовленні слів «a lot», «too many», вона показує руками велику кількість), міміка (на початку та вкінці відео вона посміхається, щоб налаштувати глядача на позитивну, дружню атмосферу), також можна зауважити що вона одягнута в топ, нейтрального пастельного кольору та яскраву помаду, що привертає увагу до сказаних слів та артикуляції. Щодо паралінгвістики, то тут також важливу роль відіграє тон голосу, інтонація, швидкість та, особливо паузи між словами. Розглянемо приклад висловлювання,

взятий із цього відео: «Remember this|| the ONLY | PERSON |, who knows your particular capacity, is ||YOU||» (тут за допомогою однієї вертикальної риски продемонстровано коротші паузи, за допомогою двох – довші, великим шрифтом надруковано слова, при вимовленні яких авторка підвищує гучність мовлення). Даний тип пауз є фонетичним. Як цитує Анохіна Т. Лисичкіну, фонетичні паузи створюються з метою структурування та сигналізування мовлення, вони розподіляють мовленнєвий потік на певні кванти (Анохіна, 2008: 30).

За допомогою таких прийомів можна зрозуміти на якій інформації розставлено акценти і на що слід звернути особливу увагу. Також в цьому відео фрагменті авторка подає декілька невеликих списків («...When you are experiencing a lot of phone calls, a lot of emails, a lot of social request...», «... you cannot do this, that you're not available, that you have too many things on your plate, that you have not finished watching the season of whatever...»), подаючи які авторка пришвидшує темп, щоб не втомити глядача та втримати увагу.

В цьому відео фрагменті також є важливим те, що авторка не читає текст з листочки або екрану, про що свідчить збереження зорового контакту з

глядачами та наявність фізіологічних пауз, та слів-вставок. Це створює ефект живого спілкування та довіри к знанню та навичкам авторки.

Протягом всього відео, ми чуємо що авторка говорить спокійно, її голос сприймається позитивно налаштованим, що є надзвичайно важливим, тому що якби це було не мультимодальне повідомлення, а просто лінійний текст, то можна було б сприйняти його негативно, як наприклад повчання або нотації.

Висновки. Проаналізувавши вищезгадані відео фрагменти можна зробити висновки що важливу роль у сприйнятті певної інформації, створенні цілісності та зібраності образу відіграє мультимодальність, а саме не лише просто використання різних комунікативних інструментів, а саме кореляція, або відповідність вербальних, невербальних та паравербальних засобів між собою, і завдяки сучасним технологіям фахівці мають можливість доповнити текстове повідомлення різними комунікативними модусами, що має значний вплив на кількість переглядів допису та збільшення аудиторії, як було проілюстровано на матеріалі відео робіт, які набрали значну кількість відгуків та вподобань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анохіна Т.О. Семантизація категорії мовчання в англomовному художньому дискурсі : монографія. Вінниця : Видавництво «Нова книга», 2008. 160 с.
2. Зімовін О. Мова рухів і тіла. *Податки & бухоблік*, електронний журнал. 2018. № 3. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2018/january/issue-03/article-33275.html>
3. Макараук Л. Мультимодальність та полікодовість у сучасних лінгвістичних студіях. *Науковий журнал: Актуальні питання іноземної філології*. 2018. № 9. С. 133–135.
4. Adami E. Multimodality. *The Oxford Handbook of Language and Society*. Oxford University Press, 2020. P. 451–456.
5. Jewitt C., Bezemer J., O'Halloran K. *Introducing Multimodality*. New York, NY : Routledge, [2016] : Routledge, 2016. URL: <https://doi.org/10.4324/9781315638027> (date of access: 27.07.2022).
6. Jones R. H. Multimodal Discourse Analysis. *The Encyclopedia of Applied Linguistics*, 1–6. 2021. URL: <https://doi.org/10.1002/9781405198431.wbeal0813.pub2>
7. LePera N. Instagram reel [published 18.07.2022]. URL: <https://www.instagram.com/p/CgIdnE7FLHD/>
8. Tawwab N.G. Instagram reel [published 14.06.2021]. URL: <https://www.instagram.com/tv/CQGyJA1jLZg/>

REFERENCES

1. Anokhina T.O. Semantyzatsiia katehorii movchannia v anhlomovnomu khudozhnomu dyskursi [Semantic category of silence in English fiction discourse] : monography. Vinnytsia : «Nova knyha» publishing, 2008. 160p. [in Ukrainian].
2. Zimovin O. Mova rukhiv i tila. *Podatky & bukhoblik*, elektronnyi zhurnal. [Body and movement language] 2018. № 3. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2018/january/issue-03/article-33275.html> [in Ukrainian].
3. Makarauk L. Multymodalnist ta polikodovist u suchasnykh linhvistychnykh studiakh [Multimodality and polycode in contemporary linguistic investigations] Scientific journal: *Relevant matters of foreign philology*. 2018. № 9. S. 133–135. [in Ukrainian].
4. Adami E. Multimodality. *The Oxford Handbook of Language and Society*. Oxford University Press, 2020. P. 451–456.
5. Jewitt C., Bezemer J., O'Halloran K. *Introducing Multimodality*. New York, NY : Routledge, [2016] : Routledge, 2016. URL: <https://doi.org/10.4324/9781315638027> (date of access: 27.07.2022).
6. Jones R. H. Multimodal Discourse Analysis. *The Encyclopedia of Applied Linguistics*, 1–6. 2021. URL: <https://doi.org/10.1002/9781405198431.wbeal0813.pub2>
7. LePera N. Instagram reel [published 18.07.2022]. URL: <https://www.instagram.com/p/CgIdnE7FLHD/>
8. Tawwab N. G. Instagram reel [published 14.06.2021]. URL: <https://www.instagram.com/tv/CQGyJA1jLZg/>